

► de poker între mai-marii lumii și așteaptă pregătită orice scenariu pe care i l-ar putea oferi viitorul. Un lucru este cert însă, că din aventura militară a ultimilor ani, relația Kievului cu Moscova nu va mai fi niciodată aceeași. Probabil nici cea umană.

În toată această vâltoare, Republica Moldova, cu trupe ruse pe teritoriul său cantonate în regiunea separatistă transnistrenă, asistă neputincioasă și slab pregătită la această desfășurare de forțe. Opțiunea militară nu este în niciun caz o soluție pentru Chișinău. De 30 de ani, armata Republicii Moldova este prada unui dezinteres total din partea clasei politice de a-și asigura prin aceasta un minim de securitate. Armata este subfinanțată, echipamentele militare sunt extrem de vechi, iar pregătirea militarilor este mai degrabă una precară.

Republica Moldova speră într-un scenariu diplomatic din care rațiunea și pacea vor triumfa. Problemele multiple cu care se confruntă Chișinăul în această iarnă din cauza prețurilor mari la gaze angrenează o neliniște tot mai mare în rândul cetățenilor. Rusia are un avantaj de mijloace prin care ar putea crea o importantă destabilizare nu numai în Ucraina, dar, in extenso, și în Republica Moldova.

În ciuda invitațiilor la calm pentru cetățeni, anxietatea există într-un mod latent în rândul populației. Ceea ce trebuie să analizeze atent Republica Moldova în toată această perioadă este care îi sunt vulnerabilitățile în astfel de situații și să încerce să ia unele măsuri profilactice pe viitor. Este foarte clar că nu numai provocările interne și reformele trebuie să fie în vizorul autorităților, ci și reziliența în fața unor factori veniți din exterior.

Rusia nu va invada Ucraina, iar dacă va întreprinde o incursiune minoră, atunci va avea un scop în politica internă a Ucrainei

Vladimir Socor, analist de politică externă, Jamestown Foundation

În interviul cu expertul politic pe Europa de Est, Vladimir Socor, am încercat să decriptăm intențiile și interesele Rusiei în raport cu Ucraina și negocierea extinsă cu Occidentul. Vladimir Socor susține că, astăzi, nu mai putem vorbi de sfere de influență în Europa ca pe vremea Războiului Rece, deoarece Rusia este mult mai conectată din punct de vedere economic de Europa pe care încearcă să o influențeze și la nivel politic prin politicieni-proxy care achiesează într-un fel sau altul la ideile sale. Vă invităm să citiți în continuare interviul cu Vladimir Socor:

■ Ar trebui autoritățile din Republica Moldova să fie îngrijorate de actuala situație volatilă de securitate de la granițele Ucrainei, acolo unde Rusia a masat importante efective militare?

■ Autoritățile din Republica Moldova, desigur, trebuie să fie îngrijorate, laolaltă cu toate statele europene, dar nu este în mod direct periclitată de ceea ce se întâmplă în Ucraina. Republica Moldova se află într-un colțșor ferit. Atâta timp cât Ucraina rămâne stabilă și fiabilă, Republica Moldova va fi la adăpost de Rusia.

■ Cum vedeți negocierile SUA-Rusia din ultimele săptămâni și cum apreciați revendicările ruse puse pe masa Occidentului? Sunt ele acceptabile în vreun anumit grad sau Rusia joacă la cacealma?

■ În primul rând, cred că aceste negocieri nu ar fi trebuit să aibă loc. Cred că SUA ar fi trebuit să respingă negocierile cu Moscova în condițiile definite chiar de către Rusia.

Cererile publicate de Rusia pe 17 decembrie, cele două proiecte de tratat și respectiv de acord, nu numai că sunt inacceptabile din punct de vedere al conținutului, dar sunt de asemenea inacceptabile ca formă. Sunt în mod calculat insultătoare și SUA ar fi trebuit să respingă orice negocieri pe aceste „draft-uri” care conțin un asemenea vocabular.

Interconetare versus „sfere de influență”

■ **Se mai poate vorbi astăzi de sfere de influență ca în timpul Războiului Rece sau mentalitățile statelor s-au schimbat după cădea URSS-ului?**

■ Nu se mai poate vorbi despre sfere de influență în același mod în care se vorbea după cel de-Al Doilea Război Mondial, în intervalul 1945-1990. Situația s-a schimbat în mod radical. S-a schimbat sistemul internațional. Începând cu sfârșitul celui de-Al Doilea Război Mondial, statele din Europa Centrală și Răsăriteană, care au fost sacrificate Rusiei, se aflau deja sub ocupație rusească în momentul în care SUA și Marea Britanie au consimțit la împărțirea sferelor de influență. Așadar, țările respective nu ar fi putut fi recuperate de sub stăpânirea sovietică decât printr-un război. Situația de astăzi este cu totul alta. Țările pe care Rusia le dorește să le întoarcă în sfera sa de influență fac parte din NATO. Este o deosebire fundamentală. De ce atunci Rusia nutrește speranțe să revină în postura de hegemon în această parte a Europei și de ce vrea să stabilească o zonă de influență?

Răspunsul este următorul: Rusia nu dorește o sferă de influență de tipul celei pe care Uniunea Sovietică a avut-o în perioada 1945-1991. Sfera aceea de influență era mai mult sau mai puțin omogenă. Țările din această regiune erau mai mult sau mai puțin, în grade diferite, subordonate Uniunii Sovietice. Toate

aveau la putere partide comuniste, deci și ideologia era una omogenă în întreaga zonă.

Actualmente, Rusia dorește să stabilească o sferă de influență în Europa Centrală și Răsăriteană cu niveluri de influență diferite. În cazul Ucrainei, Rusia dorește pur și simplu să absoarbă Ucraina într-o construcție neo-imperială. În cazul țărilor situate la vest de Ucraina – ne referim aici la țările baltice, Polonia și România – Rusia dorește ca aceste țări să fie practic neutralizate prin retragerea trupelor NATO. Cerința de bază a Rusiei este ca trupele NATO să se retragă pe liniile geografice dinainte de 1997.

Astfel, țările menționate mai sus ar deveni țări neprotejate. Chiar dacă nu ar avea statut de neutralitate ar constitui un fel de zonă-tampon între Rusia și ceea ce ar mai rămâne din NATO. Deci, iată deja două niveluri diferite ale influenței rusești – în Ucraina am vorbit de absorbție, în zona dintre Marea Baltică și Marea Neagră am putea vorbi de dominație rusească asupra unor țări neprotejate. O altă deosebire este următoarea: în perioada 1945 – 1990, exista o linie clară de demarcație, așa-numita Cortină de Fier, care cel puțin în ultima perioadă a Războiului Rece nu mai era impenetrabilă. Exista însă o linie clară de demarcație - de la Marea Baltică la Marea Neagră.

Acum, o asemenea linie clară de demarcație nu mai există, deoarece Rusia este prezentă în multe feluri în Europa Occidentală. În perioada 1945-1990, Rusia nu penetrase Europa Occidentală, iar linia de demarcație funcționa. Acum ea nu mai există, deoarece Rusia este foarte activ prezentă în Occident, în timp ce Occidentul nu este prezent în Rusia. Rusia dispune în Occident de aliați de toate tipurile, cei mai mulți fiind neideologici. Vorbim de aliați în business, tovarăși de drum printre partidele politice, aliați în cercurile bancare și financiare. O

mare parte a avuției generate de către economia rusească este depozitată în Occident și joacă rolul, printre altele, de a corupe elite occidentale.

Grupuri sociale importante din Europa Occidentală au devenit co-interesate în cooperarea cu Rusia. Toate aceste forme de prezență a Rusiei nu existau în perioada Războiului Rece. Ar fi o iluzie să își imagineze cineva că putem trage o linie fermă care sacrifică Europa Centrală și Răsăriteană, dar ne salvează pe noi, occidentalii, de dominația rusă. Nu, acest lucru deja nu mai este posibil.

Scenarii și ipoteze de luptă

■ **Ce riscuri există pentru Republica Moldova, în cazul în care Rusia va invada Ucraina? Cât de expusă este, ținând cont că are pe teritoriul său, în regiunea transnistreană, trupe ruse?**

■ Aici depinde de modul în care definim o invazie rusească asupra Ucrainei. Dacă prin invazie înțelegem o intrare masivă și ocuparea unui teritoriu întins din Ucraina – și există acest scenariu - ar fi două definiții posibile. Eu totuși nu cred în acest scenariu, deși la Washington se discută foarte mult, acolo unde există o adevărată isterie în privința unui asemenea scenariu.

■ Eu nu cred în el. M-am aventurat să prognozez că Rusia nu va invada Ucraina. Spun acest lucru de când a început criza din octombrie, că Rusia nu va invada Ucraina în acest mod.

■ Deși puțin probabil, nu exclud un alt tip de atac al Rusiei asupra Ucrainei. Un fel de „mușcătură din teritoriu”. De exemplu, Rusia ar putea să împingă linia de demarcație din Donbas mai în interiorul Ucrainei cu câțiva kilometri. Sau ar putea să avanseze de la Azov către Mariupol pe o distanță de 30 de kilometri și să amenințe în mod direct Mariupol, poate chiar să-l și cucerească. Acestea ar fi un fel de incursiuni. Dacă

ar fi să-l cităm pe președintele american Joe Biden, acestea ar fi „minore”. Eu nu le exclud, dar mi se par improbabile.

■ De ce exclud eu o invazie și mi se pare improbabilă o incursiune minoră? Deoarece Rusia ar pierde mult mai mult decât ar câștiga prin asemenea acte. În primul rând, ar înceta negocierile dintre Occident și Rusia privitoare la transformarea securității europene. Rusia are acum, cu administrația Biden, ocazia unică de a încerca în mod serios să transforme sistemul de securitate european, profitând de slăbiciunile și incompetența administrației Biden. Este o situație unică pe care Rusia cred că a sesizat-o și cred că așa se explică momentul ales de Rusia pentru această ofensivă politico-diplomatică cu sprijin militar. Aceste negocieri mult dorite de Rusia din care Moscova speră să obțină foarte mult, chiar unele câștiguri istorice, ar înceta. Așadar, Rusia ar pierde foarte mult.

În al doilea rând, cu siguranță SUA ar înăspri sancțiunile economice occidentale împotriva Rusiei. Nu am nicio îndoială că aceste sancțiuni s-ar înăspri. În Ucraina, Rusia ar învinge armata ucraineană într-un timp destul de scurt, dar ar întâmpina pe un termen lung o rezistență națională de gherilă care i-ar face pe ruși să „sângereze”. Dacă victoria militară la nivel convențional contra armatei ucrainene ar fi o etapă scurtă, atunci rezistența de gherilă ar fi o etapă lungă care ar costa financiar, iar pierderile umane ar fi foarte multe pentru Rusia. Acest lucru, dacă s-ar prelungi, ar submina foarte tare poziția internă a lui Putin, fiindcă nu ar mai fi un mic război victorios, ar fi o lungă luptă de gherilă în care Rusia va suferi.

Din toate aceste motive, consider că Rusia nu va invadea Ucraina, iar dacă va întreprinde o incursiune minoră, atunci va avea un scop în politica internă a Ucrainei. Și anume de a provoca indignarea și revolta împotriva

administrației Zelensky din cauza pierderii de către Ucraina a unei mici părți de teritoriu din nou.

■ **Cât de pregătită este din punct de vedere uman, cât și ca tehnică militară, Republica Moldova în acest moment pentru a face față în asigurarea securității țării?**

■ Republica Moldova, practic, nu are armată. Republica Moldova este mult inferioară chiar și forțelor din Transnistria. Acolo, în regiunea separatistă, nu există numai trupe rusești, dar există și cele transnistrene care au o valoare cam de o divizie și au o pregătire superioară comparativ cu cea a forțelor moldovenești.

Deci, pentru Republica Moldova, nu există o soluție de securitate. Este o situație care durează de 30 de ani. Nu există o soluție de securitate în cazul unui atac rusesc. Din fericire, un asemenea atac rusesc este exclus. Eu îl exclud, dar nu exclud posibilitatea unei debarcări rusești, fie cu ambarcațiuni amfibie, fie cu elicoptere din Crimeea undeva în regiunea Odesa. Acesta ar fi acel scenariu de care vorbeam mai devreme, când rușii ar „mușca” o bucăciță din teritoriul Ucrainei.

Chiar și în acest scenariu, cu certitudini rușii nu ar trece Nistrul pe malul drept. Poate ar face legătura cu Transnistria, dar nu ar trece Nistrul pe malul drept, am această convingere. Putem exclude ideea că rușii trec Nistrul. Totuși, asta nu înseamnă că nu este nevoie de pregătirea unei soluții de securitate pentru Republica Moldova pentru a face față oricărei ipoteze. Ori această soluție încă nu există.

Conexarea dosarelor în republicile separatiste pro-ruse

■ **În final, v-am ruga să ne ajutați să decriptăm aceste presiuni și insistențe atât ale Moscovei, cât și**

ale Tiraspolului, asupra dosarului transnistrean din ultima luna de zile. De ce vin astfel de propuneri de negocieri tocmai acum, după ce de circa doi ani de zile Tiraspolul a refuzat orice dialog. De ce tocmai acum?

■ Negocierile au stagnat din cauza instabilității politice din Republica Moldova. Acum că a venit o guvernare care promite să fie stabilă, probabil ca va dura un termen legislativ întreg și un mandat prezidențial întreg de patru ani. Rușii consideră că în Republica Moldova a revenit stabilitatea politică, deci pot fi reluate negocierile în dosarul transnistrean.

Există mulți diplomați din OSCE care fac rău Republicii Moldova și care insistă din motive birocratice și carieriste să patroneze încă o rundă de negocieri pentru ca să existe un proces de negocieri. Ei trebuie să-și justifice existența. Rușii conexează problema celor două stataturi speciale pe care ei le doresc. Un statut special pentru Donbas, conform documentelor de la Minsk, și un statut special pentru Transnistria.

■ **Așadar, vedeți o corelare între cele două dosare pe care ar încerca-o Rusia?**

■ Da, Moscova conexează aceste două dosare. Ei sunt conștienți de faptul că, avândând statutul special pe unul dintre aceste dosare, se creează implicit o presiune și apare un model pentru a se avansa și pe celălalt model de statut special.

Diplomații OSCE nu se gândesc la asta, ei au propriile lor considerentele departamentale și instituționale înguste.

Președinția și Guvernul Republicii Moldova au declarat că problema Transnistriei nu poate fi rezolvată în viitorul apropiat și Moldova trebuie să se concentreze asupra reformelor interne. Eu sunt complet de acord cu această poziție. Am aplaudat când această poziție a apărut din partea autorităților

din Chișinău. Într-adevăr, Republica Moldova nu este pregătită să reintegreze Transnistria în următorii ani, deoarece Moldova nu dispune de instituțiile necesare pentru a atinge acest deziderat.

În primul rând, Republica Moldova nu dispune de domnia legii. Revenirea Transnistriei în cuprinsul Republicii Moldova, fără să existe instituțiile necesare și domnia legii, ar fi foarte primejdioasă. Reintegrarea în aceste condiții nu ar face decât să desăvârșească dezorganizarea statului Republica Moldova, nemaivorbind de faptul că ar schimba complet balanța forțelor politice prin revenirea electoratului transnistrean în câmpul electoral al Republicii Moldova.

Chișinăul trebuie să se concentreze asupra reformelor interne și instituirii domniei legii. Abia apoi, ar putea să se gândească cum poate reintegra Transnistria, dar în niciun caz pentru un statut special.

Acest statut special este o invenție rusească. Republica Moldova a acceptat această noțiune aproape 30 de ani din slăbiciune și din inconsecvență. Statutul special este o noțiune rusească nelegitimă. Nimic nu obligă Republica Moldova să accepte o soluție de acest tip. Este neconformă dreptului internațional și Constituției Republicii Moldova. Eu am observat faptul că noțiunea de statut special a dispărut din vocabularul guvernării de la Chișinău. Guvernarea continuă să vorbească, pe bună dreptate, despre retragerea trupelor ruse, despre drepturile omului în Transnistria, democrație, despre interesele locuitorilor de pe ambele maluri ale Nistrului, dar din discursul guvernării a dispărut noțiunea de statut special.

Și am observat același lucru și din discursul guvernului României. Am declarat că salut această evoluție.

■ **Vă mulțumim!**

Editorial

Sub spectrul războiului: moment de panică sau oportunitate pentru Moldova?

Editorial de Mădălin Necșuțu, jurnalist Balkan Insight

Situația de la granițele Ucrainei, acolo unde Rusia a masat deja peste 100.000 de soldați și echipament militar greu, este de natură să trezească cel puțin îngrijorare la Chișinău. În aceste zile, Occidentul în frunte cu SUA, poartă negocieri dure cu Rusia. Acestea nu par să conveargă într-un deznodământ satisfăcător pentru niciuna din părți. În timp ce Vestul vorbește de un atac iminent al Rusiei în Ucraina, Moscova neagă orice planuri de invadare a Ucrainei. Analizii sunt împărțiți și nimeni nu poate prezice cu exactitate intențiile Kremlinului. Astfel, statele-tampon dintre Rusia și restul Europei privesc cu îngrijorare la climatul de securitate instabil din regiune.

Deși au pornit pe același drum în 2014, atunci când Republica Moldova și Ucraina au semnat amândouă Acordul de Asociere cu UE, drumurile celor două state a fost unul cu dezvoltări diferite. În cazul Ucrainei, Rusia a anexat peninsula Crimeea în 2014 prin intermediul „omuleților verzi” care au ocupat regiunea de la Marea Neagră și a susținut mișcările separatiste ale rebelilor pro-ruși din regiunile de est ale Ucrainei – Lugansk și Donbas.

Au urmat apoi circa opt ani de zile grei pentru Ucraina, care, pe de o parte, nu s-a putut concentra asupra reformelor interne necesare pentru o aderare

ulterioară la spațiul UE, dar și care s-a văzut într-o stare permanentă de război de toate tipurile cu Rusia ca principală forță motrice care pune în mișcare toată gama de probleme pentru guvernul de la Kiev.

Republica Moldova a experimentat și ea, și încă o mai face de 30 de ani, situația Ucrainei, cu mențiunea că războiul clasic de tip militar nu mai există. Totuși, forța disuasivă a celor 1.500 – 2.000 de militari ruși dislocați în regiunea transnistreană, precum și existența unei forțe paramilitare dincolo de Nistru, sunt în măsură să creeze cel puțin neliniște la Chișinău. ►

► Mai mult, timp de 30 de ani, Republica Moldova nu a investit aproape deloc în zona de apărare. Cu circa 0,4% din PIB alocat acestui sector, Republica Moldova rămâne un stat foarte vulnerabil în fața oricăror amenințări militare. De asemenea, dependența energetică totală față de Rusia, precum și existența unor forțe politice pro-ruse importante, face din Republica Moldova un stat extrem de vulnerabil la orice tip de agresiune politică, economică sau militară.

Dimensiunea militară

Militarii ruși dislocați pe teritoriul Republicii Moldova sunt grupați în două categorii: „pacifictorii” ruși care ar trebui să mențină o stare de pace în regiune încă din 1992, de la încheierea Războiului pe Nistru, și militarii Grupului Operativ al Trupelor Ruse (GOTR). Aceștia din urmă au misiunea oficială de a păzi depozitele de muniții instalate în satul Cobasna care adăposteau la începutul anilor '90 circa 20.000 de tone de muniții. Depozitul este situat la câțiva kilometri de granița cu Ucraina și este considerat un adevărat pericol pentru regiune.

În timp ce „pacifictorii” ruși se află cu mandat pe teritoriul Republicii Moldova, GOTR nu are niciun motiv juridic cu care să-și explice prezența în regiunea separatistă transnistreană. Mai mult decât atât, de facto, „pacifictorii” și GOTR sunt una și aceeași forță care doar execută manevre de rotație periodică. Astfel „pacifictorii” devin soldați GOTR și viceversa. De altfel, Rusia nici nu își mai aduce propriii soldați, ci mai degrabă, de ani de zile, fac recrutări din rândul transnistrenilor.

Nici nu ar fi foarte dificil, în condițiile în care peste 220.000 de cetățeni din regiunea separatistă transnistreană au și pașaport rusesc, de facto undeva la două treimi din totalul populației din stânga Nistrului.

GOTR se subordonează direct Districtului de Vest al Armatei Ruse și este succesorul direct al al Armatei a 14-a sovietice care avea misiunea de a acționa ca o forță rapidă pentru regiunea Odesa. Misiunea lor este de a rezista ca avanpost, până la sosirea unor întăriri. Sute de exerciții au loc anual cu implicarea militarilor ruși și forțele paramilitare transnistrene. Aceste exerciții de interoperabilitate construiesc de facto una și aceeași armată.

Pe de cealaltă parte, militarii moldoveni nu au nici tehnică și nici pregătire superioară forțelor din stânga Nistrului. Sabotarea lor timp de trei ani prin subfinanțare, precum și sporadic prin interzicerea antrenamentelor cu militarii occidentali a creat un vid în continuitatea antrenamentelor.

Tocmai din această cauză, sarcina ambasadelor Republicii Moldova în lume este să informeze și să facă cât mai mult lobby pentru a crea un curent de susținere a ceea ce dorește Chișinăul, și anume ca militarii ruși să părăsească regiunea transnistreană.

Scenarii și speranțe

În ceea ce privește decidenții politici actuali, aceștia nu pot decât să spere într-o soluție diplomatică care să dezamorseze tensiunile enorme cauzate de accentele pronunțate de militarism ale Rusiei în regiune. Momentan, Chișinăul este doar un spectator al acestor desfășurări cu toate că instituțiile statului, așa cum a declarat președintele Maia Sandu, au pregătite anumite scenarii în caz de necesitate. Este evident că niciunul nu poate fi de factură militară.

„Noi monitorizăm situația și, bineînțeles, suntem foarte îngrijorați. Instituțiile noastre sunt vigilente. Avem și noi scenarii pe care le considerăm și ne pregătim aceste scenarii, dar ne dorim, așa cum își dorește toată lumea, să se

identifice soluții pașnice la nivel regional de către forțele internaționale, astfel încât să nu trebuiască să punem în aplicare măsurile pe care le pregătim pentru aceste scenarii”, declara recent Maia Sandu în cadrul unui interviu.

Șefa statului procedează corect în actuala realitate și îndeamnă populația la calm și la informare corectă din surse credibile. Republica Moldova are o problemă și la acest capitol, fiind de departe cea mai puțin rezilientă țară din regiune în cazul războiului informațional purtat deja de mulți ani de Rusia la vest de granițele sale.

De asemenea, diplomația moldovenească încearcă să rămână conectată mereu la tot ce ține de situația de securitate și să se informeze din surse de primă mână despre ce se negociază la nivel înalt.

Jocuri a la russe

Imprevizibilitatea, alături de negocierea falsă, au fost întotdeauna unele dintre elementele preferate ale Rusiei. Deși puternică militar, Rusia nu ar putea face față unui război pe termen lung în Ucraina. Lupta de gherilă și totuși o armată ucraineană pusă în stare de război de circa opt ani de zile nu ar fi chiar o țintă atât de ușoară chiar și pentru Rusia. La toate acestea s-ar adăuga un sprijin consistent din partea Occidentului care a anunțat deja că va furniza armament modern din belșug, expertiză militară și ajutor neconvențional Kievului.

Pe de cealaltă parte, Rusia și oligarhii săi apropiați Kremlinului ar intra rapid sub sancțiunile economice ale Vestului. Spre deosebire de perioada Războiului Rece, oligarhii ruși, dar și investițiile și conturile rusești din afara țării sunt în primul rând racordate la Europa. Acest lucru poate trece chiar și peste ambițiile militare ale Kremlinului. Sancționarea și blocarea unor bunuri sau conturi ►

► În Occident ar crea o amplă stare de anxietate în rândul chiar și celor mai loiali oameni ai regimului Putin.

La rândul său, SUA dispune de capacități disuasive extraordinare. Și nu ne referim aici numai la partea militară, de departe cea mai puternică armată convențională a lumii, ci mai ales la cea bancară, prin decuplarea Rusiei de la sistemul internațional de plăți bancare SWIFT.

De asemenea, SUA au capacitatea de negociere și mijloacele de a scoate treptat și chiar destul de rapid Rusia de pe piața energetică din Europa printr-o negociere cu alți jucători globali care ar putea mări producția. Cum Rusia este țară care depinde foarte mult de vânzarea de hidrocarburi, iar Europa este totuși cea mai profitabilă piață de desfacere a acestor produse, Moscova ar putea avea mult de suferit.

Pe un asemenea fundal, Republica Moldova nu poate fi decât în cea mai bună situație de securitate posibilă, ca stat ce împărtășește valorile occidentale și se află în zona proximală a UE și NATO, în condițiile în care de una singură nu-și poate asuma sarcini de securitate. Cu toate acestea, evoluțiile din regiune trebuie să dea de gândit Chișinăului pentru a începe să facă investiții și în zona de securitate, fapt ce ar fortifica indirect și reformele din zona justiției, a statului de drept și, nu în ultimul rând, economic acest stat.

În orice criză pot exista și oportunități în relația cu Rusia, iar după embargoul impus în 2013 de către Moscova produselor moldovnești, Republica Moldova a ieșit nu numai întărită, dar și mai profitabilă. În aceeași cheie trebuie să gândească și să acționeze rapid Chișinăul, imediat după dezamorsarea situației existente, mai ales în zona energetică.

Republica Moldova este un teren de încercare a strategiilor de federalizare pe care Moscova dorește să le implementeze în Ucraina

Mihai Isac, expert politic și director al Karadeniz Press

■ **Cât de îngrijorată ar trebui să fie Republica Moldova de actuala situație volatilă de securitate de la granițele Ucrainei, acolo unde Rusia are desfășurat peste 100.000 de soldați și tehnică grea de luptă?**

■ Chișinăul trebuie să monitorizeze cu atenție orice demers militar din partea Federației Ruse și a Ucrainei. Prezența contingentului militar rus și

a trupelor paramilitare transnistrene obligă Chișinăul să aloce resurse pentru a putea face față oricăror situații de criză. Să nu uităm că structurile paramilitare transnistrene sunt de facto o componentă a armatei Federației Ruse și fac parte din orice scenariu pe care Moscova îl va implementa. În acest moment, Transnistria joacă mai mult un rol de cap de pod și de bază pentru serviciile secrete ruse și

► transnistrene, care participă din plin la războiul hibrid dus de Federația Rusă împotriva Ucrainei și a altor state.

■ **Cum am putea interpreta recentele negocieri ruso-americane și cum evaluați revendicările ruse puse pe masa Occidentului? Cât sunt ele de reale și cât de mult blufează Rusia în cadrul acestor negocieri?**

■ Rolul cerințelor înaintate de Rusia este de a fi respinse de Occident. Moscova nici nu se așteaptă ca acestea să fie acceptate. Acesta este un spectacol destinat mai mult publicului rus pentru a consolida mentalitatea de „fortăreață asediată” [besieged fortress].

Niciun lider dintr-un stat NATO, mai ales SUA, nu ar accepta condițiile rusești, ar fi o sinucidere politică. Orice acceptare a condițiilor rusești în această formă ar însemna începutul sfârșitului pentru NATO și confirmarea propagandei Federației Ruse privind ineficiența Alianței. Elitele politico-militare din statele NATO, mai ales SUA, sunt încă afectate de episodul retragerii precipitate din Afganistan și nu își mai permit un eșec major de politică externă în fața Rusiei ori Chinei.

Pe calapod sovietic

■ **Se mai poate vorbi astăzi de sfere de influență ca în timpul Războiului Rece sau mentalitățile statelor s-au schimbat după căderea URSS-ului?**

■ Mereu vor exista sfere de influență. Se schimbă doar forma lor. Federația Rusă încearcă să își refacă sfera de influență după un calapod sovietic. Acest mod de implementare șochează. Pe de altă parte, China folosește mijloace economice pentru crearea unor zone de influență, provocând dependența economică și politică a unor regimuri față de ea, precum în Africa.

Spre exemplu, faptul că România și alte state sunt membre ale NATO sau UE și sunt membre ale unor blocuri puternice le ferește parțial de aceste demersuri. Ele au aderat de bunăvoie la NATO ori UE, lucru care nemulțumește profund regimurile iliberale ori hibride.

■ **Dacă Rusia va invada Ucraina, la ce se expune Republica Moldova, ținând cont că are pe teritoriul său trupe ruse în Transnistria?**

■ În cazul în care se va ajunge la un război total, ceea ce este destul de greu de crezut, atunci Chișinăul este expus intervenției militare ruso-transnistrene. Până atunci Transnistria rămâne o bază activă pentru serviciile de spionaj ruse și transnistrene, care duc un război hibrid generalizat împotriva Republicii Moldova și a Ucrainei.

Este de așteptat ca în caz de război generalizat Ucraina să intervină rapid în Transnistria, fie direct pentru a elimina o amenințare serioasă, fie printr-o blocadă militară totală. Orice escaladare a situației conflictuale dăunează Chișinăului, care nu are mijloacele să se apere.

„Arma energetică” la îndemâna Moscovei

■ **Ar trebui să-și facă griji Republica Moldova și în privința securității energetice și a livrărilor de gaze în cazul izbucnirii unui conflict armat în toată regulă între Rusia și Ucraina?**

■ Absolut, este de așteptat ca orice război să ducă la oprirea aprovizionării cu gazele Gazprom datorită opoziției Ucrainei și a embargoului energetic pe care Moscova îl va folosi pentru a forța mâna statelor UE și NATO.

Există mijloace de înlocuire a surselor de gaze, dar acest proces va dura și va costa foarte mult. Chișinăul va avea nevoie de asistență internațională majoră,

inclusiv financiară, pentru a trece peste acest prag. Acest lucru va depinde și de vremea de afară, de „generalul Iarnă”.

■ **Cum am putea interpreta presiunile combinate ale Moscovei și Tiraspolului asupra Chișinăului pe dosarul transnistrean? Sunct acestea sincronizate și ce urmăresc?**

■ Acestea fac parte dintr-un joc atent coordonat al diplomației ruse. Trebuie să înțelegem că Republica Moldova este un teren de încercare a strategiilor de federalizare pe care Moscova dorește să le implementeze în Ucraina.

Putem asista la o deschidere oarecare din partea Chișinăului și Moscovei pentru reluarea negocierilor, inclusiv dosarul statutului politic al Transnistriei. Aceasta este o capcană întinsă autorităților de la Chișinău și celor de la Kiev.

Orice concesie politică majoră obținută de Tiraspol va fi decontată atât de Republica Moldova, cât și de Ucraina.

Evoluțiile din Transnistria, legată direct de Ucraina

■ **Cât de real este pericolul unor provocări armate dinspre Transnistria la adresa Republicii Moldova? Am putea asista poate și la momente similare dinspre UTA Găgăuză?**

■ Situația din Transnistria depinde foarte mult de situația din Ucraina. Nu cred că vor exista incidente majore organizate de partea transnistreană, fără a exista o tensionare a situației din Ucraina. Putem asista la instalarea unor noi posturi de control, organizarea de exerciții militare în Transnistria, interzicerea accesului locuitorilor din zonă la propriile terenuri. Transnistria este periculoasă din punct de vedere al prezenței unor grupuri din serviciile de informații capabile să ducă războiul hibrid împotriva vecinilor.

Ca întotdeauna, în UTA Găgăuzia vor exista demersuri politice îndreptate împotriva Chișinăului, dar acestea nu vor escalada mai mult decât unele declarații politice și manifestații. Criza politică prelungită de la Comrat reprezentată de nealegerea președintelui Adunării Populare de câteva luni nu permite coagularea unei opoziții unite față de Chișinău.

Elita de la Comrat se va agita pentru a oferi o imagine anume mass-media, dar nu va reuși să provoace mișcări similare celor din Transnistria. În primul rând, în Găgăuzia nu există formațiuni paramilitare ori contingent rus. Nu putem exclude apariția unor mici focare, dar autoritățile de la Chișinău o să poată face față.

■ **Cât de pregătită este din punct de vedere uman, cât și ca tehnică militară, Republica Moldova în acest moment pentru a face față în asigurarea securității țării?**

■ Republica Moldova nu este capabilă să facă față, nici uman, nici tehnic. Chișinăul nu ar lupta împotriva Tiraspolului, ar lupta contra Federației Ruse. Să nu uităm că în ultimii ani regimurile anterioare au investit mai mult în sistemul Ministerului Afacerilor Interne și al SIS, ambele având mai mult un caracter represiv, îndreptat împotriva oponenților politici. Orice s-ar întâmpla, în cazul unei intervenții transnistrene împotriva Chișinăului este de așteptat ca cel puțin Ucraina să intervină pentru a elimina amenințarea transnistreană din spatele frontului ruso-ucrainean.

Nu este de ignorat nici posibila intervenție a unor trupe sub egida unei organizații internaționale. România trebuie să fie conștientă de valul mare de refugiați care va ajunge în urma oricărui conflict din Ucraina sau Moldova.

Opinia expertului

Nori cenușii de război asupra Ucrainei: principalele consecințe pentru securitatea regională și internațională

**Natalia Stercul, expert,
Asociația pentru Politică Externă din Moldova (APE)**

Odată cu escaladarea tensiunilor din estul Ucrainei, care au fost observate pe tot parcursul anului 2021 și care s-au intensificat la începutul lunii ianuarie 2022, riscul invaziei rusești a Ucrainei a tras un semnal de alarmă în regiune. Masarea forțelor Rusiei de-a lungul graniței cu Ucraina a declanșat cea mai gravă criză din ultimele decenii între Rusia și Occident.

Situația tensionată din jurul Ucrainei și militarizarea în creștere a regiunii

reprezintă o mare îngrijorare pentru autoritățile moldovenești, mai ales având în vedere problema transnistreană și prezența ilegală a trupelor militare ruse în această regiune.

Rusia a rezistat timp îndelungat mișcării Ucrainei către instituțiile europene, și în special NATO. După modificările introduse în Constituția Ucrainei la 21 februarie 2019, normele privind cursul strategic al Ucrainei

► către Uniunea Europeană și aderarea la NATO sunt consfințite în preambulul Legii fundamentale, în trei articole și dispozițiile tranzitorii.

Deși acesta este dreptul suveran al Ucrainei de a dispune liber de soarta sa, în ceea ce ține de Rusia, este vorba despre o altă pierdere a „sferei de influență”.

Ca parte a efortului de a preveni extinderea NATO spre est și dislocarea de arme ofensive în Ucraina, Rusia a cerut un set extins de ‘garanții de securitate’ din partea Statelor Unite, inclusiv interzicerea extinderii în continuare a NATO și încetarea tuturor activităților militare ale Alianței Nord-Atlantice în Europa de Est, Caucaz și Asia Centrală.

Astfel de condiții exclud extinderea ulterioară a Alianței spre est și dislocarea sistemelor de arme de înaltă precizie în imediata vecinătate a granițelor cu Rusia.

Cerințele Moscovei

Aceasta ar putea fi o soluție ideală pentru politica revizionistă a Rusiei. Cu toate acestea, rundele de discuții cu țările occidentale nu s-au soldat cu niciun rezultat. Există o înțelegere clară în cadrul comunității internaționale că orice concesie făcută lui Vladimir Putin nu va face decât să-i trezească apetitul pentru mai mult. Washingtonul și Bruxellesul nu vor oferi asemenea garanții Rusiei.

Mai mult, la ședința Consiliului NATO-Rusia din 12 ianuarie

2022, secretarul general al Alianței Nord-Atlantice a îndemnat Rusia să-și retragă trupele din Republica Moldova, Ucraina și Georgia. Comentând apelul NATO către Moscova de a-și retrage trupele de la granița cu Ucraina, purtătorul de cuvânt al președintelui rus, D. Peskov, a subliniat că Alianța nu poate dicta Rusiei „cum și unde să-și mute forțele militare pe propriul teritoriu. Rusia nu își mută forțele armate pe teritoriul altor state. Aceasta este o chestie fundamentală”.

Potrivit estimărilor și previziunilor occidentale, situația din regiune devine tot mai tensionată, ceea ce ar putea duce la invadarea Ucrainei de către Rusia. Moscova a negat planurile de acțiune militară, însă zeci de mii de militari s-au adunat la graniță. În același timp, Rusia este în proces de dislocare a unor ‘formații importante’ în Belarus din Districtul său Militar de Est (DME). Această formație pare să includă trupe, resurse logistice și de comunicații, precum și echipament militar. Potrivit declarațiilor oficiale ale Moscovei, forțele sunt acolo pentru exerciții militare Rusia-Belarus. Este evident însă că acestea sunt manevre militare strategice ale mișcărilor de trupe în vederea asigurării flexibilității operațiunilor ofensive în cazul unei posibile invazii rusești a Ucrainei.

Rezultat imprevizibil

Securitatea regională se confruntă cu provocări grave, iar norii războiului se adună la orizont, promițând consecințe

și repercusiuni nefaste, grave și imprevizibile. Autoritățile politice ucrainene au vorbit despre diverse scenarii de dezvoltare a situației, nu doar despre amenințarea unei invazii militare. “Vedem un scenariu de destabilizare a Ucrainei și acel scenariu este iminent, se întâmplă prin răspândirea panicii, prin exercitarea presiunii asupra sistemului financiar al Ucrainei, prin atacuri cibernetice împotriva Ucrainei,” a menționat ministrul de externe ucrainean, Dmytro Kuleba.

Marea Britanie a început să-și retragă personalul de la ambasada sa din Ucraina, pe fondul temerilor tot mai mari de o invazie rusă. SUA au ordonat rudelor personalului ambasadei sale să părăsească țara, considerând că o invazie ar putea veni „oricând”. Toate acestea destabilizează în mod semnificativ situația din Ucraina, creând motive pentru sentimente de panică și frică.

Înăsprirea tensiunilor militariste are consecințe negative pentru întreaga regiune, intensificând provocările de securitate și instabilitate în Europa de Est. Aceasta are efecte dăunătoare asupra economiei mondiale, aprovizionării cu energie și forțează o schimbare a influenței geopolitice. UE lucrează asupra unor sancțiuni economice semnificative, care ar include o „gamă largă de sancțiuni sectoriale și individuale” în cazul unei noi agresiuni din partea Rusiei.

Declarațiile de răspuns de la Moscova s-au concentrat pe

sanctiunile personale împotriva lui Vladimir Putin: „Impunerea de sancțiuni împotriva șefului statului va fi urmată de un răspuns adecvat inevitabil, care poate fi văzut ca o ruptură completă a relațiilor ruso-americane.”

Crizele energetice în acest context ar cunoaște o nouă etapă de intensificări. Ținând cont de faptul că Rusia este unul dintre cei mai mari furnizori de energie din lume, iar Ucraina o țară importantă de tranzit către restul Europei, impactul asupra pieței de energie va fi semnificativ.

În ultimul timp, Rusia a exploatat și a exacerbă problemele aprovizionării globale cu energie și prețurile înalte, contribuind la o subaprovizionare cu gaze în Europa prin reducerea exporturilor. Monopolistul rus „Gazprom” a pus presiune și asupra ofertei Moldovei. Creșterea prețurilor pe piețele gazelor și pe alte piețe de energie va declanșa noi șocuri.

Dacă paradigma existentă a relațiilor internaționale va suferi schimbări, arhitectura europeană de securitate va fi inevitabil revizuită. Acest proces

va fi însoțit de o creștere și mai mari a tensiunii la nivel regional și internațional, ceea ce va duce la noi războaie hibride și va impulsiona apariția de noi forme de interacțiune multilaterală.

Elementele comune ale agendei internaționale în viitorul apropiat se vor concentra pe menținerea securității regionale cu o mai mare implicare a jucătorilor potențiali puternici, crescând capacitățile de apărare a statelor, și pe securitatea cibernetică și contracararea amenințărilor hibride.

Riscuri sporite

Conflictul transnistrean rămâne una dintre cele mai grave probleme. Ipotetic, în eventualitatea escaladării tensiunilor și a invadării Ucrainei de către Rusia, consecințele ar putea fi de amploare, afectând și Republica Moldova. Teritoriul Transnistriei nerecunoscute, care de fapt este sub control rusesc, poate fi folosit de Moscova împotriva Ucrainei. Există o mare probabilitate ca forțele militare din Transnistrie să fie implicate.

Ca urmare, acest conflict înghețat poate deveni cel mai

volatil conflict din regiune. Problema integrității teritoriale a Republicii Moldova comportă multiple riscuri pe fondul escaladării conflictului din estul Ucrainei. Aceste riscuri vor crește în cazul unei posibile invazii rusești a Ucrainei. În asemenea condiții, retragerea Grupului Operativ al Forțelor Ruse de pe teritoriul regiunii transnistrene, retragerea munițiilor, înlocuirea trupelor rusești de menținere a păcii cu o misiune de observatori civili OSCE reprezintă sarcini fundamentale.

Republica Moldova are o poziție fermă în această chestiune și susține discuții largi privind consolidarea securității în Europa, ținând cont de interesele și preocupările tuturor statelor interesate. Autoritățile politice pro-europene pledează pentru soluționarea pașnică a conflictului transnistrean și reluarea negocierilor în formatul „5+2”, precum și pentru o abordare constructivă orientată spre rezultate a reglementării transnistrene, inclusiv prin tactici politice și diplomatice, astfel reducând riscul luării unei decizii privind soarta Republicii Moldovei fără participarea sa.

Opiniile exprimate de experți în cadrul editorialelor nu reflectă în mod necesar punctul de vedere al Friedrich-Ebert-Stiftung (FES) și al Asociației pentru Politică Externă (APE).